

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Departement van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjhabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2025

GESKIEDENIS V2 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 23 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE

1.1 Die volgende kognitiewe vlakke is gebruik om brongebaseerde vrae te ontwikkel:

KOGNITIEWE VLAKKE	HISTORIESE VAARDIGHEDE	GEWIGS-TOEKENNING VAN VRAE
VLAK 1	• Onttrek inligting uit bronne. • Selektoring en organisasie van relevante inligting uit bronne. • Definieer historiese begrippe/terme.	30% (15)
VLAK 2	• Interpretasie van bewyse uit bronne. • Verduidelik inligting uit bronne verkry. • Analiseer bewyse uit bronne.	50% (25)
VLAK 3	• Interpreteer en evalueer bewyse uit bronne. • Skakel met bronne om bruikbaarheid, betroubaarheid, eensydigheid en beperkings vas te stel. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en perspektiewe in die bronne en kom tot onafhanklike gevolgtrekkings.	20% (10)

1.2 Die inligting hieronder dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

- By die nasien van brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde.
- Met die toekenning van punte moet aandag gegee word aan hoe daar aan die vereistes van die vraag voldoen is.
- In die nasienriglyn word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.
- By die assessering van die oop brongebaseerde vrae moet kandidate krediet kry vir enige relevante antwoord.
- Daar word van leerders verwag om 'n standpunt in te neem in die beantwoording van 'tot watter mate' vrae, om enige punte te verdien.

1.3 **Assesseringsprosedures vir brongebaseerde vrae**

- Gebruik 'n regmerk (✓) vir elke korrekte antwoord
- Gee aandag aan die puntetoekenning, bv. (2 x 2) wat neerkom op twee redes en word twee punte elk toegeken (✓✓✓✓); (1 x 2) wat neerkom op een rede en twee punte toegeken word (✓✓)
- Indien 'n vraag 4 punte tel, word 4 regmerke (✓✓✓✓) aangedui

Paragraafvraag

Paragraawe behoort globaal (holisties) geassesseer te word. Beide die inhoud en die struktuur van die paragraaf moet in berekening gebring word wanneer punte toegeken word. Die volgende stappe moet gebruik word wanneer 'n antwoord op 'n paragraafvraag geassesseer word:

- Lees die paragraaf en plaas 'n kolpunt (●) by elke punt binne-in die teks waar die kandidaat relevante bewyse gebruik het om die vraag te beantwoord.
- Lees die paragraaf weer om die mate te evalueer waarin die kandidaat in staat was om relevante bewyse te gebruik om die paragraaf te beantwoord.
- Maak regmerkies (✓) wat aan die kandidaat toegeken is vir die paragraaf aan die einde van die paragraaf, sowel as die vlak (1, 2 of 3) soos aangedui in die holistiese rubriek en gee 'n kort kommentaar, bv.

_____ * _____ * _____
 _____ * _____ * _____
 ✓✓✓✓ Vlak 2

Gebruik meestal relevante bewyse om die paragraaf te skryf

- Tel al die regmerke vir die brongebaseerde vrae op en skryf dan die punt aan die regterkantse onderste kantlyn, bv.

$\frac{32}{50}$

- Maak seker dat die totale punte akkuraat na die buiteblad van die antwoordeboek oorgedra word.

2. OPSTELVRAE**2.1 Die opstelvrae vereis dat kandidate:**

- In staat sal wees om hul argument op 'n logiese en samehangende wyse te stel. Hulle moet die relevante inligting kan selekteer, organiseer en bymekaarvoeg sodat dit vir hulle moontlik sal wees om 'n redelike reeks feite of 'n effektiewe argument te kan weergee om sodoende die gestelde vraag te beantwoord. Dit is noodsaaklik dat 'n opstel 'n inleiding, 'n samehangende en gebalanseerde liggaam van bewyse, en 'n slot het.

2.2 Nasien van opstelvrae

- Nasieners moet daarop let dat die inhoud van die antwoord deur die handboeke wat by 'n spesifieke sentrum gebruik is gelei sal word.
- Kandidate mag enige ander toepaslike inleiding en/of samevatting hê as dit wat ingesluit is by 'n riglyn vir nasien van 'n spesifieke opstel.

2.3 Globale assessering van die opstel

Die opstelskryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die onderwyser die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs 'feite' neer te skryf om 'n beter punt te behaal nie. Hierdie benadering sal leerders ook ontmoedig om 'model-antwoorde' voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet aan leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik geenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument.
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun.
- Die leerder se interpretasie van die vraag.

2.4 Assesseringsprosedures vir die opstel

2.4.1 Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.

2.4.2 Tydens die deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt ('bullet') in die nasienriglyn), vir elke hoofmoment/aspek wat volledig gekontekstualiseer is en 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt in die nasienriglyn), bv. by 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.

2.4.3 Hou die **PEEL-struktuur** in gedagte by die assessering van 'n opstel.

P	Punt: Die kandidaat lei die opstel in met 'n argument/n duidelike hoofpunt. Elke paragraaf moet 'n punt bevat wat die hoofpunt (argument) wat in die inleiding gemaak is, ondersteun.
E	Verduideliking: Die kandidaat moet in groter detail bespreek waarom die hoofpunt (argument) gaan en hoe dit verband hou met die vraag wat gevra is.
E	Voorbeeld: Die kandidaat moet die vraag beantwoord deur inhoud te selekteer wat relevant is tot die argument. Relevante voorbeelde moet gegee word om die argument vol te hou.
L	Skakel: Kandidaat moet seker maak dat die argument deurgaans in die opstel onderhou word en samehangend geskryf is.

2.4.4 Die volgende simbole MOET in die assessering van die opstel gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

^

- Verkeerde stelling

- Irrelevante stelling

|
|
|

- Herhaling

R

- Analise

A√

- Interpretasie

I√

- Argument

LVA↕

2.5 Die matriks

2.5.1 Gebruik van die matriks vir die assessering van opstelle.

By die nasien van opstelle, moet die kriteria gebruik word wat in die matriks voorsien word. Tydens die assessering van 'n opstel moet beide die inhoud en die aanbieding in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- (a) Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- (b) Die tweede deurlees van die opstel sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- (c) Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	}30–33
A	VLAK 5	

KOMMENTAAR

- Vraag herkenbaar in antwoord.
- Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument.

NASIENMATRIKS VIR OPSTEL – TOTAAL: 50

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING INHOUD 	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. Goeie sintese van inligting. Het 'n goed gebalanseerde, oorspronklike argument ontwikkel met bewyse. Argument deurgaans volgehoud en verdedig. Onafhanklike gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Baie goed beplande en gestruktureerde opstel. 'n Relevante argument is gevolg. Bewyse gebruik om die argument te verdedig. Poog om 'n onafhanklike gevolgtrekking uit die bewyse te maak om die argument te ondersteun.	Goed beplande en gestruktureerde opstel. Poog om 'n duidelike argument te ontwikkel. Gevolgtrekking gemaak uit bewyse om die argument te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Bewyse tot 'n sekere mate gebruik om argument te ondersteun. Slotsom bereik op grond van bewyse.	Toon soms bewys van 'n gestruktureerde en beplande argument. Poog om 'n argument vol te hou. Gevolgtrekking nie duidelik ondersteun deur bewyse nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend of poog om argument te ontwikkel. Geen poging om 'n gevolgtrekking te maak nie.	Weinig of geen poging om die opstel te struktureer nie.
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudskeuse ten volle relevant tot argument wat gevolg is.	47–50	43–46					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot argument wat gevolg is	43–46	40–42	38–39				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.	38–39	36–37	34–35	30–33	28–29		
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Sommige weglatings of irrelevante keuse van inhoud.			30–33	28–29	26–27		
VLAK 3 Keuse van inhoud hou verband met vraag, maar beantwoord dit nie. Hou soms nie verband met die vraag nie. Weglatings.				26–27	24–25	20–23	
VLAK 2 Vraag ontoereikend beantwoord. Inhoud skraal.					20–23	18–19	14–17
VLAK 1 Vraag ontoereikend beantwoord of glad nie. Ontoereikend of irrelevante inhoud.						14–17	0–13

***Riglyne vir die toekenning van 'n punt in Vlak 1:**

- Vraag glad nie beantwoord nie/totaal irrelevante inhoud; geen poging om die opstel te struktureer nie = 0
- Vraag sluit basiese en algemene irrelevante inligting in; geen poging om die opstel te struktureer nie = 1–6
- Vraag ontoereikend en vaag beantwoord; effense poging om die opstel te struktureer = 7–13

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**VRAAG 1: HOE HET DIE OPKOMS VAN SWART NASIONALISME BYGEDRA TOT WEERSTAND TEEN DIE UNIE VAN SUID-AFRIKA SE SEGREGASIEBELEIDE VAN AF 1910 TOT DIE 1920's?**

- 1.1 1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
- Pixley ka Isaka Seme
 - Richard Msimang
 - George Montsioa
 - Alfred Mangena (enige 2 x 1) (2)
- 1.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2]*
- Afrikane is in Europese tale soos Engels onderrig, wat dit vir hulle maklik gemaak het om met die regering en Britte te kommunikeer
 - Afrikane is aan Westerse idees, vryheid, vryheid en menseregte bekendgestel
 - Sendingonderwys het Afrikane bemagtig om vir hul regte te pleit
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.1.3. *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1]*
- Om 'n sterker Afrikane identiteit binne die beweging te vestig 1 x 2) (2)
- 1.1.4 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 1A – V1]*
- Onbillike behandeling of diskriminasie gebaseer op 'n persoon se ras
 - Verwys na wanneer mense regte, geleenthede of billike behandeling ontsê word, bloot as gevolg van hul rasse- of etniese agtergrond
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 1.2 1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1]*
- Waaihoek (1 x 1) (1)
- 1.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Die Wet op Naturelleground het swart Suid-Afrikaners van hul grond verwyder
 - Die reservate was oorvol
 - Swart Suid-Afrikaners is verbied om grond in Suid-Afrika te besit
 - Om werk in die stede te vind
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Het hul vermoë om te reis beperk
 - Hulle kon nie werk en woon waar hulle kies nie
 - Dit was 'n finansiële las aangesien werkpermitte maandeliks hernu moes word
 - Dit was vernederend en het hulle minderwaardig laat voel aangesien hulle te eniger tyd deur polisiebeamptes voorgekeer kon word
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 1.2.4. *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1B – V2]*
- Verhoogde bewustheid en mobilisering vir toekomstige anti-pasveldtogte
 - Vroue het 'n sentrale rol in die stryd om vryheid gespeel
 - Dit het tot die vorming van verskillende vroue-organisasies gelei
 - Die druk deur vroue het tot die tydelike opskorting van die paswette gelei
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.3 1.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V2]*
- Om vroue te wys wat marsjeer teen diskriminasie wat op hulle afgedwing is.
 - Om te wys dat die protes geweldloos was
 - Die teenwoordigheid van die polisie dui daarop dat die regering die optog wou stop
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.3.2. *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1C – V1]*
- Passe beteken behoeftige kinders
 - Passe beteken gebroke huise (2 x 1) (2)
- 1.4. *[Vergelyking van Bronne 1B en Bron 1C – V3]*
- Bron 1B dui aan dat vroue besluit het om teen die paswette te marsjeer en Bron 1C toon die aksie (d.w.s. die optog)
 - Bron 1B dui aan dat die vroue besluit het om na die polisiestasie te marsjeer terwyl Bron 1C die teenwoordigheid van polisiemanne toon
 - Bron 1B dui aan dat sommige vroue plakkaat met slagspreuke gedra het wat hul ontevredenheid toon terwyl Bron 1C die plakkaat met die slagspreuke vertoon
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.5. 1.5.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
- Om 'n klein inkomste te verdien
 - Om hul onafhanklikheid te behou (2 x 1) (2)
- 1.5.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1D – V1]*
- Die privaatheid van huise is aangetas
 - Huise is vernietig
 - Vloere is opgegrawe
 - Meubels is vernietig
 - Drank is gekonfiskeer (enige 3 x 1) (3)
- 1.5.3. *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1D – V2]*
- Om hul finansiële onafhanklikheid terug te kry
 - Hulle het die steun van die ICU en 'n paar mans gehad
 - Hulle wou hê dat die bierbroubeperkings opgehef moet word
 - Hul mans het hul geld in hierdie munisipale kantiene gemors
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

1.5.4. *[Definisie van 'n historiese konsep uit Bron 1D – V2]*

- Boikot is 'n vorm van protes waar mense weier om die fasiliteite van die munisipaliteit te gebruik
- Enige ander relevante antwoord

(1 x 2) (2)

1.6 *[Interpretasie, begrip en sintese van bewyse uit bronne – V3]*

Kandidate kan sommige van die volgende insluit:

- Die Unie van Suid-Afrika is in 1910 gevorm wat tot weerstand gelei het (Bron 1A)
- In 1912 is die Suid-Afrikaanse Nasionale Naturellekongres gestig (Bron 1A)
- Die SANNC het 'n afvaardiging na Londen gestuur om die Wet op Naturelleggrond te herroep (eie kennis)
- Die SANNC het ten doel gehad om swart Suid-Afrikaners teen rasseongeregthede te mobiliseer (Bron 1A)
- Die OFS het Paswette vir vroue geïmplementeer (Bron 1B)
- Verskeie organisasies is gestig om die Paswette te weerstaan (Bron 1B)
- Vroue het steun van ander politieke organisasies ontvang (Bron 1B, C en Bron 1D)
- Die BVL het petisies gestuur en 'n optog teen die Paswette gereël (Bron 1B en Bron 1C)
- Vroue het stappe teen die Drankwet geneem (Bron 1D)
- Vroue se klopjagte op munisipale kantiens is deur die ICU en kerke ondersteun (Bron 1D)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe die opkoms van swart-nasionalisme tot weerstand teen die Unie van Suid-Afrika se segregasiebeleid van 1910 tot die 1920's bygedra het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE: 0–2
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate met die onderwerp verband, bv. toon begrip oor hoe die opkoms van swart nasionalisme tot weerstand teen die Unie van Suid-Afrika se segregasiebeleid van 1910 tot die 1920's bygedra het. • Gebruik bewyse op 'n baie basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE: 3–4
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe die opkoms van swart nasionalisme tot weerstand teen die Unie van Suid-Afrika se segregasiebeleid van 1910 tot die 1920's bygedra het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp.	PUNTE: 5–6

(6)
[50]

**VRAAG 2: HOE HET AFRIKANER-NASIONALISME HOMSELF DEUR
VERSKEIE ORGANISASIES IN DIE 1930's EN 1940's UITGEDRUK?**

- 2.1 2.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- Dit was wrok (woede) oor die ongelyke verspreiding van status
 - Rykdom
 - Politieke beheer
 - Die vrees vir kulturele absorpsie in 'n Engels-georiënteerde samelewing (enige 3 x 1) (3)
- 2.1.2 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 2A – V2]*
- 'n Gevoel van samehorigheid onder die Afrikanervolk
 - 'n Gevoel van eenheid onder die Afrikaanssprekende mense wat dieselfde ideologie, kultuur, taal en identiteit deel
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2]*
- Afrikaners het hul stryd teen die Britse Ryk as 'n heldhaftige stryd gesien
 - Afrikaners het hulself as 'n klein groepie mense wat teen 'n baie sterker onderdrukker veg gesien
 - Afrikaners het hulself as dapper mense gesien
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.1.4. *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2A – V1]*
- Kulturele stryd
 - Ekonomiese stryd
 - Politieke stryd (enige 2 x 1) (2)
- 2.2 2.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- Ds. S.J. Du Toit (1 x 1) (1)
- 2.2.2. *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2]*
- Om 'n Afrikaneridentiteit te smee
 - Hulle wou hul onafhanklikheid van die Britte bewys
 - Dit sou 'n gevoel van behoort onder Afrikaners bevorder
 - Dit sou Afrikaners as 'n nasie verenig
 - Dit het die idee bevorder dat die Afrikaners 'n aparte volk (mense) met hul eie taal is
 - Afrikaans het in 1924 die amptelike taal geword
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.2.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- Die behandeling van Afrikanervroue en -kinders in oorlogskonsentrasiekampe
 - Britse verskroeiende-aarde-beleid
 - Gevolglike Afrikaner-armoede (enige 2 x 1) (2)

- 2.2.4. *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2B – V1]*
- 'n Militêre strategie waardeur die leër enigiets vernietig wat vir die vyand nuttig is
 - Dit is 'n taktiek wat gebruik word om die vyand te verlam deur hulpbronne te vernietig
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.3 2.3.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*
- Dit het 'n groot aantal Afrikaners van die platteland na die stede gedwing. (1 x 2) (2)
- 2.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 2C – V1]*
- Hande-arbeider
 - Mynwerker
 - Spoorwegwerkers
 - Messelaars (enige 2 x 1) (2)
- 2.3.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*
- Dit dui daarop dat arm (verarmde) Afrikaners as 'n bedreiging vir die sterkte, eenheid en beeld van die Afrikanervolk gesien is.
 - Die redding van arm Afrikaners was 'n politieke en ideologiese plig om die suiwerheid en sterkte van die Afrikanervolk te bewaar.
 - Die opheffing van wit Afrikaners, veral die armes, was nodig om hul ideologie, mag en die skeiding tussen rasse te handhaaf.
 - Enige ander irrelevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.3.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2C – V2]*
- Afrikaner-instellings en banke is oopgemaak
 - Lenings is aan sukkelende Afrikaners beskikbaar gestel
 - Dit het Afrikaners in staat gestel om besighede oop te maak
 - Dit het Afrikaners ekonomies bemagtig
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.4 2.4.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*
- Om die hulp wat aan arm blankes gegee is, te toon
 - Om die Afrikaner-nasie te versterk
 - Om die Suid-Afrikaanse stelsel van wit oppergesag te bewaar
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.4.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2D – V2]*
- Sekere werksgeleenthede is vir arm blankes geskep/bewaar
 - Wette is uitgevaardig om die arm blankes in die arbeidsmark te beskerm
 - Lenings is beskikbaar gestel vir arm blank boere
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.5 *[Vergelyking van bewyse uit Bron 2C en Bron 2D – V3]*

- Bron 2C dui aan dat arm Afrikaners gered moes word en Bron 2D toon die hulp wat aan arm blankes gegee is
- Bron 2C toon dat die Kommissie berig het dat 200 000 tot 300 000 Afrikaners as arm geklassifiseer is en Bron 2D toon hulp wat aan arm blankes gegee is
- Beide bronne toon verligting wat aan arm blankes gegee is
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.6 *[Interpretasie, begrip en sintese van bewyse uit bronne – V3]*

Kandidate kan sommige van die volgende insluit:

- Afrikaner-nasionalisme veroorsaak deur ongelyke verdeling van rykdom (Bron 2A)
- Afrikaner-nasionalisme het 'n ekonomiese, kulturele en politieke stryd gevoer (Bron 2A)
- Eerw. SJ Du Toit het die Genootskap van Ware Afrikaners gestig (Bron 2B)
- Die bevordering van die Afrikaanse taal het tot die stigting van die Broederbond gelei (Bron 2B)
- Afrikaans het die amptelike taal geword (Bron 2B)
- Die Nasionale Party het 'n belangrike rol in die beklemtoning van Afrikaner-nasionalisme gespeel (eie kennis)
- Afrikaner-nasionalisme is deur besighede soos Volkskas en Sanlam Bank bevorder (Bron 2C)
- 'n Federasie van Afrikaanse Kultuurverenigings was 'n oorkoepelende liggaam gestig (Bron 2C)
- Arm blankes was deur verskeie Afrikaner-organisasies bygestaan (Bron 2C en Bron 2D)
- Versekeringsmaatskappye vir Afrikaanssprekende gemeenskappe is gestig (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe die koms van Afrikaner nasionalisme homself deur verskeie Afrikaner-organisasies in die 1930's en 1940's uitgedruk het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE: 0–2
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate met die onderwerp verband, bv. toon begrip oor hoe die opkoms van Afrikaner-nasionalisme homself deur verskeie Afrikaner-organisasies in die 1930's en 1940's uitgedruk het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE: 3–4
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe die opkoms van Afrikaner-nasionalisme homself deur verskeie Afrikaner-organisasies in die 1930's en 1940's uitgedruk het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp.	PUNTE: 5–6

(6)
[50]

VRAAG 3: HOE HET DIE PAN AFRICANIST CONGRESS (PAC) OP DIE APARTHEIDSREGERING SE ONDERDRUKKENDE MAATREËLS GEREAGEER?

- 3.1 3.1.1 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 3A – V1]*
- Apartheid was 'n onderdrukkend vernietigende stelsel wat baie lewens beïnvloed het, nie net in Suid-Afrika nie, maar ook in baie nabygeleë provinsies en lande.
 - Apartheid verwys na 'n stelsel om mense te skei deur spesifieke woon- en sakegebiede aan verskillende rassegroepe te gee
 - Om mense geografies en ekonomies te segregeer op grond van ras
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 3.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3A – V1]*
- Robert Mangaliso Sobuwe (1 x 2) (2)
- 3.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
- Sy leierskap was op die filosofie van Pan-Afrikanisme gebaseer
 - Hy het geglo dat selfbevryding deur geweldlose massa-aksie bereik kan word
 - Hy het ook geglo dat Suid-Afrika deur Afrikane vir Afrikane gelei moet word
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 3.1.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2]*
- Hy het geglo dat swart Suid-Afrikaners die bevrydingstryd alleen moet veg
 - Hy het geglo dat swart Suid-Afrikaners die enigstes was wat deur apartheid onderdruk is
 - Hy het geglo dat ander rasse nie deur die apartheidsregering as minderwaardig beskou is nie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 3.2 3.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
- Sharpeville (1 x 2) (2)
- 3.2.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3B – V1]*
- Hy 'n brief aan die Sharpeville-polisiekommissaris geskryf waarin hy die beplande protes aangekondig het en beklemtoon het dat die deelnemers nie-gewelddadig sou wees. (1 x 2) (2)
- 3.2.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
- Hulle verkies om tronk toe te gaan eerder as om hulself te verdedig of 'n boete te betaal
 - Hulle wou die stelsel ontwig
 - Die stelsel sou met vol gevangenis oorweldig word
 - Hulle wou druk op die regering plaas om op die proteste te reageer
 - Om aandag te vestig op die onregverdigheid van die Paswette
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 3.2.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2]*
- Dit toon die polisie se bereidwilligheid om geweld sonder regverdiging te gebruik
 - Dit toon die brutaliteit, rassisme en minagting vir lewe deur die polisie
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 3.2.5 *[Evalueer die betroubaarheid van die bewyse uit Bron 3B – L3]*
Hierdie bron is bruikbaar omdat:
- Dit dui die redes aan waarom die PAC die protes aangepak het
 - Dit dui aan wat eintlik op daardie dag gebeur het
 - Die inligting in die bron word deur Bron 3C en 3D gestaaf
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 3.3 3.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V2]*
- Om die polisiebrutaliteit in die 1960's te toon
 - Om te toon dat mense vir vryheid en hul regte gesterf het
 - Dit toon dat mense deur die polisie doodgemaak is
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 3.3.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C – V1]*
- Vrees om doodgemaak te word
 - Polisie het op hulle gevuur (enige 1 x 1) (1)
- 3.4 3.4.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*
- Dr Verwoerd (1 x 2) (2)
- 3.4.2 *[Verduideliking van 'n historiese konsep uit Bron 3D – V2]*
- Die noodtoestand was die apartheidsregering se poging om weerstand na die Sharpeville-slagting deur vrees en geweld te onderdruk
 - Noodtoestand het massa-aanhoudings, die verbod op die PAC en die opskorting van burgerregte toegelaat
 - Enige ander relevante antwoorde (enige 1 x 2) (2)
- 3.4.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3D – V1]*
- Die regering het gereageer deur 'n noodtoestand af te kondig
 - Alle openbare vergaderings was verbied
 - Die polisie en weermag het duisende Afrikane gearresteer
 - Hulle is met hul leiers in hegtenis geneem (enige 3 x 1) (3)
- 3.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3D – V2]*
- 'n Desperate poging deur die apartheidsregering om groeiende weerstand stil te maak
 - Dit het die stryd geëskaleer, wat tot die aanvaarding van gewapende weerstand gelei het
 - Dit het die einde van vreedsame opposisie en die begin van 'n nuwe, meer militante fase in die stryd om vryheid gemerk
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.5 *[Interpretasie, evaluering en sintese van bewyse uit relevante bronne – V3]*

Kandidate kan die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Die Pan Africanist Congress is in 1959 gestig (Bron 3A)
- Robert Sobukwe was die eerste president van die PAC (Bron 3A)
- Sobukwe het in massa-aksie teen diskriminasie geglo (Bron 3A)
- PAC het 'n protes teen Paswette op 21 Maart 1960 georganiseer (Bron 3B)
- Die slagspreuk was: GEEN BORGTOG! GEEN VERDEDIGING! GEEN BOETE! (Bron 3B)
- PAC het 'n wegbly-aksie op 28 Maart 1960 georganiseer (Bron 3D)
- Het teen Paswette geprotesteer (Bron 3C)
- PAC het POQO gestig om apartheid te beveg (eie kennis)
- POQO het met gewapende stryd begin (eie kennis)
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	• Gebruik bewyse op 'n elementêre wyse, bv. toon geen of min begrip oor hoe die Pan Africanist Congress op die apartheidsregering se onderdrukkende maatreëls gereageer het. • Gebruik bewyse gedeeltelik of kan nie 'n paragraaf skryf nie.	PUNTE: 0–2
VLAK 2	• Bewyse is meestal relevant en hou in 'n groot mate met die onderwerp verband, bv. toon bietjie begrip oor hoe die Pan Africanist Congress op die apartheidsregering se onderdrukkende maatreëls gereageer het. • Gebruik bewyse op 'n basiese manier om 'n paragraaf te skryf.	PUNTE: 3–4
VLAK 3	• Gebruik relevante bewyse, bv. demonstreer 'n deeglike begrip oor hoe die Pan Africanist Congress op die apartheidsregering se onderdrukkende maatreëls gereageer het. • Gebruik bewyse baie effektief in 'n georganiseerde paragraaf en toon begrip van die onderwerp.	PUNTE: 5–6

(6)

[50]

AFDELING B: OPSTELVRAE**VRAAG 4: NASIONALISME IN SUID-AFRIKA: SWART-NASIONALISME**

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet krities bespreek hoe die ontneming van Swart Suid-Afrikaners se politieke, ekonomiese en sosiale regte in die vroeë 1940's tot die 1950's tot die opkoms van Swart-nasionalisme bygedra het.

HOOFASPEKTE

Inleiding: Kandidate moet 'n kritiese standpunt inneem oor die stelling van hoe die ontneming van Swart Suid-Afrikaners se politieke, ekonomiese en sosiale regte in die vroeë 1940's tot die 1950's bygedra het tot die opkoms van Swart-nasionalisme. Hulle moet ook aandui hoe hulle hul argument sal ondersteun.

UITBREIDING

- Afrikane-nasionalistiese bewegings gevorm om die Afrikaner/Apartheid-geleide regering sedert die tyd van die Unie uit te daag
- Het die direkte konfrontasie met die regering veroordeel
- Dit het begin as 'n vorm van weerstand teen kolonialisme
- Het geprotesteer teen die uitsluiting van swartes van die reg om te stem
- Die nuwe president van die ANC, dr. Alfred Xuma, het die Atlantiese Handves ontleed, veral die klousules wat op Afrika van toepassing was
- In 1943 het die ANC Xuma se dokument, 'African Claims in South Africa', aangeneem
- Dit het 'n Handves van Regte ingesluit wat 'n einde aan rassediskriminasie gevra het, asook dat die stemreg na alle volwassenes, ongeag ras uitgebrei moet word
- Dit het die billike verspreiding van grond, vryheid van handel vir Afrikane, die reg op gelyke en gratis onderwys vir alle Afrikane-kinders, gelyke gesondheidsfasiliteite en die afskaffing van alle diskriminerende arbeidspraktyke geëis
- Swart Suid-Afrikaners was geïnspireer deur die idees van vryheid en demokrasie wat saam met die terugkerende soldate van die oorlog gekom het
- Hierdie idees het begin as gevolg van hul interaksie met soldate van die buiteland
- Die begeerte na vryheid het aanleiding gegee tot 'n groei in Afrika-nasionalisme
- 20 000 swart Suid-Afrikaanse soldate, gesamentlik georganiseer deur die ANC, KPSA en die Vakbondbeweging, het na die einde van die Tweede Wêreldoorlog aan die oorwinningsvieringmars deelgeneem
- Jeug binne die ANC het ongeduldig geraak met die konserwatisme van die ANC asook die stadige vordering met die verkryging van vryheid en demokrasie
- Jong lede van die ANC het meer militant geword en die ANC-jeugliga gestig
- ANC Jeugliga het ander vorme van protes gebruik om vir demokrasie te veg
- ANC Jeugliga het 'n oproep vir die program van aksie en versetveldtog gemaak
- Jeugliga het die ANC daarvan beskuldig dat hulle die elite verteenwoordig en nie die massas nie
- ANC-nasionalisme is 'Charterisme' genoem

- ANC het van 'n gematigde organisasie na 'n massabeweging van nasionale bevryding beweeg
- ANC-vroueliga is in 1943 gestig met Madie Hall-Xuma as die president
- Sommige lede van die ANC was ongelukkig met samewerking met ander nasionale groepe
- Hulle het gevoel dat Lembede se visie van Afrika-nasionalisme laat vaar is
- PAC is in 1959 gestig met Robert Sobukwe as president
- Pan-Afrikanisme het ten doel gehad om swart mense regoor die wêreld te bevry
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

VRAAG 5: NASIONALISME IN SUID-AFRIKA: AFRIKANER-NASIONALISME

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet 'n standpunt inneem deur aan te dui of hulle saamstem of nie dat die begeerte om Afrikaner se kulturele identiteit en politieke mag te bewaar, die opkoms van Afrikaner-nasionalisme in die 1930's tot die 1940's aangewakker het.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet 'n standpunt inneem en aandui of hulle saamstem of nie dat die begeerte om Afrikaner se kulturele identiteit en politieke mag te bewaar, die opkoms van Afrikaner-nasionalisme in die 1930's tot die 1940's aangewakker het.

UITBREIDING

- Afrikaners kan beskryf word as 'n groep mense wat Afrikaans gepraat het (agtergrond)
- Afrikaners het as 'n groep ontwikkel na die integrasie van verskeie Europese nasionaliteite aan die Kaap (agtergrond)
- Afrikaner-nasionalisme het ontstaan as die sterk begeerte om met die kultuur en erfenis van die Afrikaner-setlaars in Suid-Afrika te identifiseer
- Hulle het geglo dat hul kultuur en praktyke beter was as dié van ander groepe
- Afrikaners het hulself gesien as 'n volk wat deur God uitverkies is
- Die idee van 'n volk het die hoeksteen van Afrikaner nasionalisme geword
- Nasionaliste was vasbeslote om die volk te beskerm teen oorheersing deur ander etniese en taalgroepe
- Afrikaner-identiteit moes ten alle koste bewaar word
- Afrikaners moes as 'n nasie verenig bly
- Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Christelike Nasionale Onderwys (CNO) was die bewaarders van Afrikaner-erfenis
- Onderwys en godsdiens het Afrikanerdenke gelei en hul taal en kultuur lewendig gehou
- Kinders sou moedertaalonderrig ontvang
- Onderwys het eenheid van die 'Volk' as 'n ras geskep
- Afrikaner 'Volk' ideologie beoog om Afrikaners op die basis van ras en taal te verenig
- Die rol van die Broederbond en die FAK om die voortbestaan van die Afrikaans taal en kultuur te verseker
- Broederbond bevorder Afrikaner-nasionalisme en voorkom die uitbuiting van Afrikanerwerkers
- Nasionale pers – gepubliseer
- Afrikaner nasionalistiese koerante, 'Die Burger' en 'Die Transvaler'
- Eeufeesviering van die Groot Trek het Afrikaner eenheid en trots in hul kultuur bevorder
- Eerste Afrikaans bou vereniging Saambou

- Afrikaner besighede bevorder – Naspers, 'Die Burger', Santam, Sanlam, Volkskas bank
- Reddingsdaadbond (RDB) het verseker dat Afrikanerbesighede deur Afrikaners ondersteun word
- Ekonomiese opheffing is deur die Federale Volksbeleggings (FVB) en RDB bygestaan
- 1932 – Carnegie Kommissie van ondersoek kyk na armblank vraagstuk
- Armblanke probleem was opgelos deur werk by die spoorweg en hawens te skep
- Rol van vroue
- Nasionale Party het na vore getree as 'n dominante politieke mag in die bevordering van Afrikaner-nasionalisme
- NP het die eis vir 'apartheid' as die sentrale slagspreuk in hul veldtog voorgehou
- Blanke oppergesag moes ten alle koste gehandhaaf word
- Nasionaliste het die blankes bang gemaak met die idee van 'n swart gevaar
- Afrikaner-nasionalistiese beleid het 'n beroep op wit boere gedoen wat teen die beweging van Afrikane na stede was
- Die NP het kiesers belowe dat hul werk deur die toepassing van die werkreservewette beskerm sal word
- Afrikaner vakbonde is gevorm om die belange van Afrikanerwerkers te beskerm
- Die Tweede Wêreld Oorlog het 'n groot impak op Afrikaner-nasionalisme gemaak
- Die 1948 verkiesing – aanloop en nasleep
- Afrikaans-sprekende Afrikaners het die NP in die 1948-verkiesing aan bewind gestem
- Die NP-leier, dr Malan, het die nuwe eerste minister geword
- Apartheidswetgewing is ingestel
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidate moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

.

VRAAG 6: APARTHEID SUID-AFRIKA – 1940's tot 1960's

[Beplan en konstrueer 'n oorspronklike argument wat gebaseer is op relevante bewyse deur gebruik te maak van analitiese en interpretasie vaardighede]

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik tot watter mate burgerlike ongehoorsaamheid en geweldlose protesoptogte deur die bevrydingsbewegings weerstand teen die apartheidsregering in die 1950's versterk het. Hulle moet ook aandui hoe hulle hul argument sal ondersteun.

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik tot watter mate burgerlike ongehoorsaamheid en geweldlose protesoptogte deur die bevrydingsbewegings weerstand teen die apartheidsregering in die 1950's versterk het. Kandidate moet hul argument staaf met relevante historiese bewyse om hul argument te ondersteun.

UITBREIDING

- ANC se Program van Aksie
- ANC word meer militant toe die ANC Jeugliga gevorm is
- Gebruik boikotte, burgerlike ongehoorsaamheid en opstande as 'n middel van verset
- 1 Mei staking
- Werkers wys hul ontevredenheid
- Versetveldtog
- 1952 – breek wette doelbewus – betree slegs blankes fasiliteite
- Verbrand passe in die openbaar
- Het geweier om boetes te betaal en wou hê dat tronke oorvol word
- Gehoop dat die apartheidstelsel sou verbrokkel
- Sommige is vermoor en gearresteer
- Kongresalliansie
- Konferensie gehou vir alle rassegroepe om 'n grondwet op te stel
- Vryheidsmanifes
- Ontmoet te Kliptown op 25 en 26 Junie 1955
- Stel 'n dokument op wat die aspirasies van alle Suid-Afrikaners verteenwoordig
- Het die bloudruk vir die nuwe grondwet van Suid-Afrika geword
- Vroue-optog na Pretoria (9 Augustus 1956) in protes teen die instelling van paswette vir vroue
- Vroue gedwing om passe te dra
- 20 000 vroue van alle rasse het na die Uniegebou opgeruk
- Leiers van die optog – Lilian Ngoyi, Rahima Moosa, Sophie Williams en Helen Joseph
- Hulle het 'n lied spesifiek vir die geleentheid gekomponeer, naamlik: 'Strijdom, jy het met die vroue gepeuter, jy het 'n rots geslaan.'
- Eerste Minister, J.G. Strijdom, het geweier om die vroue te sien
- Toe hulle vertrek het, het hulle Nkosi Sikeleli Africa gesing
- Hoogverraad
- Uittarting van apartheid het tot die arrestasie van lede van die Kongres Alliansie gelei

- Gearresteer as gevolg van 'n poging om die regering omver te werp
- In 1956 het die staat 156 aktiviste gearresteer
- Verhoor het vir twee jaar in "Drill Hall" plaasgevind
- Die doel van die regering was om mense te intimideer en tot verswakking van weerstand te lei
- Teen 1961 is alle beskuldigdes vrygelaat
- Enige ander relevante antwoord

Slot: Kandidaat moet hul argument met 'n relevante slot saamvat.

[50]

TOTAAL: 150